

Gedwongen opname

Informatie voor cliënten en naastbetrokkenen

Soms wordt een gedwongen opname in een psychiatrisch ziekenhuis zoals Vincent van Gogh noodzakelijk geacht. Een gedwongen opname kan alleen als er sprake is van gevaar voor uzelf of voor anderen in uw omgeving. Bijvoorbeeld omdat u in een psychose verkeert, waardoor u tijdelijk de controle over uw handelen kunt verliezen. Opname in een psychiatrisch ziekenhuis wordt dan gezien als de enige manier om het gevaar dat daaruit ontstaat of kan ontstaan op te heffen. Hulp is in die gevallen nodig, ook al ziet u dat misschien anders. Het doel van een gedwongen opname is om gevaar voor u of uw omgeving weg te nemen of te verminderen.

Bij een gedwongen opname wordt u tegen uw wil opgenomen. Dit gebeurt op basis van een wettelijke regeling, de Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz). Deze wet beschermt de rechten van cliënten die te maken krijgen met dwang in de zorg en geldt voor mensen met:

- een psychische stoornis of een verstandelijke beperking;
- geheugenproblemen / dementie.

In deze brochure geven wij algemene informatie die voor u van belang is tijdens een gedwongen opname. Elk mens en elke behandeling is persoonlijk, daarom adviseren wij u om bijzondere vragen met uw behandelaar te bespreken.

** Daar waar 'hij' of de mannelijke vorm staat beschreven, kunt u ook 'zij' of de vrouwelijke vorm lezen. En u, uw of de cliënt kan ook vervangen worden door wettelijk vertegenwoordiger.*

Opgenomen met IBS of RM

Een gedwongen opname gebeurt op grond van een inbewaringstelling (IBS) of rechterlijke machtiging (RM). Over een gedwongen opname beslist een rechter waarbij hij altijd uw mening komt horen en die van de arts. De arts stelt bij een verzoek om een IBS of RM ook altijd een geneeskundige verklaring op.

Inbewaringstelling (IBS), kort samengevat

De IBS is een spoedprocedure waarmee u, op last van de burgemeester, binnen 24 uur tegen uw wil in een instelling voor geestelijke gezondheidszorg wordt opgenomen. Bij de opname met een IBS hoort een geneeskundige verklaring van een arts. Uit deze verklaring moet blijken dat u ten gevolge van een psychiatrische ziekte een onmiddellijk dreigend gevaar bent voor uzelf, voor anderen of voor de openbare orde.

Na uw opname beslist de rechter binnen 3 dagen of de IBS wordt voortgezet voor maximaal 21 dagen (3 weken). Voordat hij deze beslissing neemt, zal hij uw mening vragen. U krijgt hierbij automatisch en gratis hulp van een advocaat.

Tijdens de IBS-opname gelden ten aanzien van uw verblijf en uw behandeling omschreven regels en beperkingen. Het belangrijkste gevolg van een IBS is dat u de kliniek/afdeling waar u bent opgenomen niet zonder toestemming kunt verlaten. Ook kunt u in acute noodsituaties, of in het kader van dwangbehandeling welke beschreven staat in uw behandelplan, onder bepaalde voorwaarden gedwongen worden om bijvoorbeeld medicijnen in te nemen, of gesepareerd worden.

De opname kan na verloop van de genoemde termijn, indien nodig, op grond van een RM worden voortgezet.

Het is mogelijk om tijdens de IBS-opname te vragen om beëindiging van de inbewaringstelling. Dit kan op twee manieren: u kunt dit aan de rechter vragen of in een brief aan de geneesheer directeur voorstellen.

Rechterlijke machtiging (RM), kort samengevat.

Rechterlijke machtiging is een verzamelnaam voor verschillende machtigingen waarmee een cliënt gedwongen kan worden tot een opname of tot een behandeling. Een RM is geen spoedprocedure zoals de IBS en wordt dus aangevraagd als er minder haast is bij een gedwongen opname. Wel komt bij een RM net als bij een IBS altijd een rechter om te beslissen over de verzochte RM en daarmee over de vraag of u gedwongen wordt opgenomen in een instelling voor geestelijke gezondheidszorg. U krijgt in deze procedure automatisch en gratis hulp van een advocaat. Wijst de rechter het verzoek (lees: de RM) toe en bent u nog niet opgenomen, dan gebeurt dat binnen twee weken na de toewijzing van de rechter.

Zoals gezegd is RM een verzamelnaam. Welke verschillende RM-en zijn er?

- *Voorlopige Machtiging (VM)*. De VM wordt voor maximaal zes maanden afgegeven, maar het kan ook voor een kortere periode.
- *Machtiging voortgezet verblijf (MVV)*. Bent u al opgenomen op grond van een VM of een eerdere MVV dan kan worden verzocht om een (nieuwe) MVV. De rechter beslist dan of het gedwongen verblijf verlengd moet worden of niet. Verlenging kan voor maximaal één jaar. Bent u al vijf jaar of langer onafgebroken gedwongen opgenomen dan kan de MVV met twee jaar verlengd worden.
- *Zelf regie houden?* Er zijn ook RM-en waarbij u zelf wat meer de regie in handen kunt houden. Als u psychiatrische problemen heeft is de kans groot dat mensen in uw omgeving zich zorgen over u maken, zeker als het niet goed met u gaat. Om zoveel mogelijk zelf te bepalen wanneer en welke hulp noodzakelijk is, en wat te doen als het niet goed met u gaat, kunt u hierover ook vooraf afspraken maken met de behandelaar en de rechter. Er zijn drie soorten RM-en waarbij u zelf regie houdt:

- *Voorwaardelijke machtiging*
Om een (her-)opname te voorkomen kunt u samen met uw behandelaar afspraken maken in de vorm van een voorwaardelijke machtiging om te voorkomen dat u gedwongen wordt opgenomen in een psychiatrische ziekenhuis. Bij toewijzing van een voorwaardelijke machtiging legt de rechter deze afspraken vast. Een voorwaarde is bijvoorbeeld dat u volgens afspraak uw medicijnen gebruikt. Als u zich niet aan de voorwaarden houdt of als er toch nog sprake is van gevaar kunt u gedwongen worden opgenomen.
- *RM op eigen verzoek*
Deze kunt u aanvragen als u weet dat u tijdens een vrijwillige opname weg wilt, bijvoorbeeld bij een ernstige verslaving of een dreigende psychose. Om te voorkomen dat u de behandeling stopt als u even weg wilt is een RM op eigen verzoek mogelijk. U maakt dan vooraf afspraken in welke gevallen de hulpverlening u tegen uw wil mag behandelen/opnemen. Voor een RM op eigen verzoek moet wel sprake zijn van een psychische stoornis en van gevaar.
- *Zelfbindingsverklaring*
Zelfbinding is bedoeld voor mensen met een psychische aandoening die weten dat ze goede en slechte perioden hebben. U kunt samen met uw behandelend psychiater bindende afspraken maken over wanneer u wilt worden opgenomen en hoe u behandeld wilt worden als het slechter met u gaat. Deze afspraken legt u vast in een zelfbindingsverklaring.

Rechten en plichten

In dit hoofdstuk geven wij een korte beschrijving van enkele rechten en plichten die u en wij hebben tijdens een gedwongen opname.

Als cliënt van een zorginstelling heeft u bepaalde rechten.

De *Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO)* beschrijft de rechten en plichten van alle cliënten in de zorg en is dus van belang voor iedereen die met medische zorg te maken krijgt. De *Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz)* beschermt specifiek nog eens de rechten van cliënten tijdens een gedwongen opname. In deze wet staat wanneer dwang mag en wat de rechten zijn van mensen die te maken krijgen met dwang in de zorg.

Enkele rechten en plichten

Behandelplan

Tijdens de opname heeft u recht op een duidelijk omschreven behandeling. Deze staat in uw behandelplan. Hierin staat de (vermoedelijke) diagnose die is gesteld, de behandeling die wordt ingezet en de afspraken die u in dat kader samen maakt.

Toestemming

Bij een gedwongen opname kan uw behandelaar in uitzonderlijke gevallen een behandeling, middel of maatregel toepassen zonder dat u daarvoor toestemming heeft gegeven. Er moet dan sprake zijn van gevaar of van overbrugging van een acute tijdelijke noodsituatie.

Bewegingsvrijheid en contact

Om uw veiligheid (en die van anderen) te garanderen verblijft u binnen een gesloten afdeling/kliniek, dat wil zeggen dat de buitendeuren op slot zijn en alleen door een zorgmedewerker kunnen worden geopend. Tijdens een gedwongen opname mag u de afdeling/kliniek of de instelling alleen verlaten als u daarvoor toestemming hebt. Binnen de afdeling/kliniek heeft u recht op bewegingsvrijheid. Ook heeft u recht op contact, bijvoorbeeld met uw familie of naasten. U kunt post ontvangen/versturen en telefoneren. En natuurlijk mag u ook bezoek ontvangen tijdens de bezoeken.

Tijdens een gedwongen opname kunnen uw rechten worden ingeperkt. Dit kan alleen:

- als er ernstige nadelige gevolgen voor uw gezondheidstoestand kunnen ontstaan;
- ter voorkoming van strafbare feiten;
- wanneer de goede gang van zaken binnen de afdeling of Vincent van Gogh in gevaar komt.

Wanneer er sprake is van beperking van uw recht op contact en/of bewegingsvrijheid legt uw behandelaar dit vast in uw behandelplan.

Met een aantal mensen kan het recht op contact niet worden beperkt:

- de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp);
- uw advocaat;
- de officier van justitie;
- de rechter;
- de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

Verlof

Als uw behandelaar of de geneesheer directeur er mee instemt kunt u tijdens een gedwongen opname de afdeling/kliniek of het terrein voor de afgesproken tijd verlaten.

Huisreglement en afdelingsregels

Binnen Vincent van Gogh gelden bepaalde huis- en afdelingsregels. Alle cliënten, zowel ambulante, vrijwillig als gedwongen opgenomen, dienen zich aan deze regels te houden. De regels zijn bedoeld voor een goede gang van zaken binnen de instelling.

Het is mogelijk dat in uw behandelplan persoonlijke afspraken met u zijn gemaakt die afwijken van onze huis- of afdelingsregels. Deze afspraken gaan altijd vóór algemene regels.

Privacy

Op grond van de Wet Bopz moet de rechtbank de officier van justitie en de inspecteur voor de gezondheidszorg informeren dat u gedwongen opgenomen bent, alsook uw eventuele partner, naaste familie of wettelijke vertegenwoordiger. Bij een IBS doet de burgemeester dat eerst.

In het kader van herstel vinden we de betrokkenheid van familie, eventuele partner of andere belangrijke naasten bij onze cliënten belangrijk. De ervaring leert ons dat we in samenwerking met elkaar vaak de meest optimale behandeling kunnen bieden. Ook na uw opname of tijdens een verdere behandeling kan ondersteuning uit uw naaste omgeving belangrijk zijn voor uw herstel. Samen sta je vaak sterker! Natuurlijk maken we samen afspraken over wat we wel/niet met uw naasten bespreken.

Uw spullen

Wij raden u af om kostbare bezittingen mee te nemen. Uw persoonlijke bezittingen kunt u bewaren in een afsluitbare kast. Opslag van goederen is in principe niet mogelijk.

Als u gedwongen opgenomen bent kunnen wij voorwerpen in bewaring nemen. Bijvoorbeeld wanneer deze een gevaar opleveren voor uw veiligheid of de goede gang van zaken in de instelling. Als er concrete aanwijzingen zijn, kunnen wij u aan uw kleding en aan het lichaam onderzoeken. U krijgt een bewijs van ontvangst waarop de in beslag genomen voorwerpen zijn omschreven. Gevaarlijke voorwerpen nemen wij altijd in beslag.

Interne overplaatsing

In het belang van uw behandeling kan het nodig zijn om u over te plaatsen. Uiteraard bespreekt uw behandelaar deze interne overplaatsing bij voorkeur eerst met u. Een overplaatsing kan echter ook zonder uw toestemming plaatsvinden. De behandelaar kan ook kiezen voor een kortdurende crisisplaatsing wanneer dit nodig is.

Cameratoezicht

Op enkele van onze locaties vindt uit veiligheidsoverwegingen cameratoezicht plaats.

Aanvullende informatie

Wegwijs tijdens uw behandeling

In onze brochure 'Wegwijs tijdens uw behandeling' kunt u meer lezen over een behandeling bij Vincent van Gogh. Bijvoorbeeld algemene informatie over de behandelovereenkomst, algemene leveringsvoorwaarden GGZ, recht op informatie, privacy, vertegenwoordiging, kosten van een behandeling, enzovoorts.

Gelet op het feit dat u gedwongen opgenomen bent kan het zijn dat niet alle informatie uit deze brochure voor u van toepassing is. Zoals bijvoorbeeld het invullen van (ROM) vragenlijsten.

Patiëntenvertrouwenspersoon (pvp)

Cliënten in de geestelijke gezondheidszorg hebben recht op ondersteuning van een patiëntenvertrouwenspersoon, afgekort pvp genoemd. Ook als u gedwongen opgenomen bent heeft u recht op contact een pvp. De hulp van een pvp is gratis. De pvp is niet in dienst van Vincent van Gogh, maar van de onafhankelijke Stichting PVP. Op de laatste pagina in deze brochure vindt u de contactgegevens van de pvp.

Meer informatie

Op onze website www.vvgi.nl vindt u meer aanvullende informatie over onder andere: psychische klachten, ons behandelaanbod, cliënt- en familiemedezeggenschap, klachtenafhandeling en de contactgegevens van de patiënten- en familievertrouwenspersoon. Over de gedwongen opname en uw rechten staat ook uitgebreide informatie op de website van de Stichting Patiëntenvertrouwenspersoon, zie www.pvp.nl. Verder kunt u terecht op de website www.dwangindezorg.nl van de Rijksoverheid. Ook deze geeft u meer uitgebreide informatie over uw rechten, dwang (voorkomen) en een onvrijwillige opname (IBS en RM).

Ontevreden of een klacht?

Bespreek uw ontevredenheid liefst allereerst met degene die erbij betrokken is. Wij streven er graag naar het probleem samen met u op te lossen. Lukt dit ons niet dan kunt u altijd advies vragen of een klacht indienen. In de brochure 'Heeft u een klacht? Laat het ons weten.' staat de klachtenregeling van Vincent van Gogh uitgebreid beschreven. Deze brochure is beschikbaar binnen elke afdeling. Meer informatie over de klachtafhandeling vindt u ook op onze website www.vvgi.nl/klacht.

Belangrijke adressen

Informatiepunt Vincent van Gogh

Tel. 0478 - 527 066

informatiepunt@vvgi.nl

Klachtenfunctionaris Vincent van Gogh

Postbus 5, 5800 AA Venray

Tel. 0478 527 597

klachtenfunctionaris@vvgi.nl

Patiëntenvertrouwenspersoon (pvp)

Pvp afdelingen/klinieken

Naam en telefoonnummer: zie folder / poster op de afdeling
of neem contact op met het Informatiepunt

Helpdesk Stichting PVP

Tel. 0900 - 444 88 88

helpdesk@pvp.nl

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Postbus 2518, 6401 DA Heerlen

Tel. 088 – 120 5000

Arrondissementsparket Limburg

Officier van Justitie

Postbus 1987, 6201 BZ Maastricht

Tel. 088- 699 14 00